

AĞUSTOS AYI FİYAT GELİŞMELERİ

6 EYLÜL 2021

Özet

Tüketici fiyatları Ağustos ayında yüzde 1,12 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,30 puan yükselişle yüzde 19,25'e ulaşmıştır. Bu gelişmede, gıda fiyatlarındaki artış eğilimi belirleyici olurken, çekirdek enflasyon göstergelerinin yıllık enflasyonunda yavaşlama kaydedilmiştir. Gıda enflasyonundaki yükselişte taze meyve ve sebze fiyatlarının etkisi belirgin olurken; dünyada ve ülkemizde etkili olan tarımsal kuraklık tüketici gıda fiyatlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu dönemde Türk lirasında yakın dönemdeki görünüm ve otomobillerdeki ÖTV matrah artırımını düzenlemesine bağlı olarak dayanıklı tüketim malı fiyatları ılımlı bir seyir izlemiş, bu gelişmenin yansıması ile temel mallarda yıllık enflasyon gerilemiştir. Hizmet yıllık enflasyonu ise lokanta-otel grubunun öncülüğünde sınırlı bir oranda yükselmiştir. Ağustos ayında uluslararası petrol fiyatları gerilerken, başta tarımsal ürünler olmak üzere enerji dışı emtia fiyatları tekrar yükselmiştir. Bu doğrultuda, Türk lirasındaki kısmi değerlenmeye karşın, üretici fiyatlarındaki aylık artış eğilimi ara malları ile elektrik ve doğalgaz gibi enerji kalemlerindeki gelişmelere bağlı olarak devam etmiştir. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonları gerilerken, göstergelerin yakın dönem eğilimlerindeki yüksek seviyeler korunmuştur.

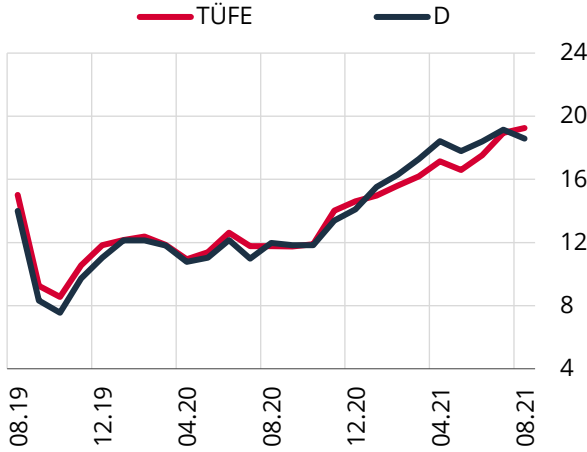
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

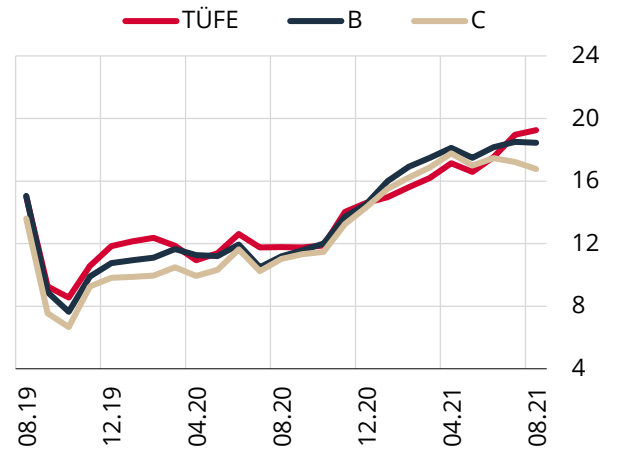
Ağustos ayında tüketici fiyatları yüzde 1,12 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 0,30 puan artarak yüzde 19,25 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları, sırasıyla 0,05 ve 0,46 puan azalarak yüzde 18,46 ve yüzde 16,76 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 0,96 ve 0,01 puan artmış, alkol-tütün-altın, temel mal ve enerji gruplarının katkıları sırasıyla 0,31 ve 0,29 ve 0,07 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

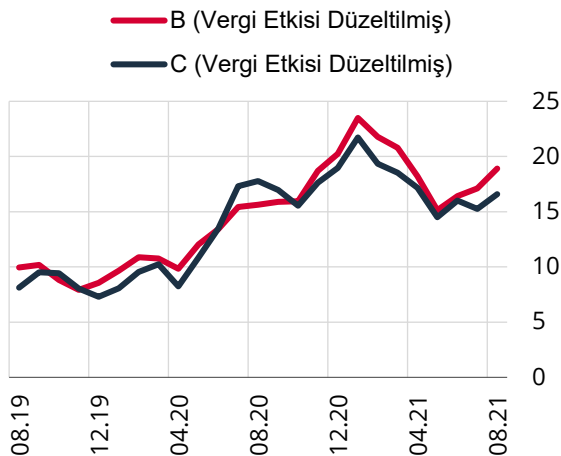

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

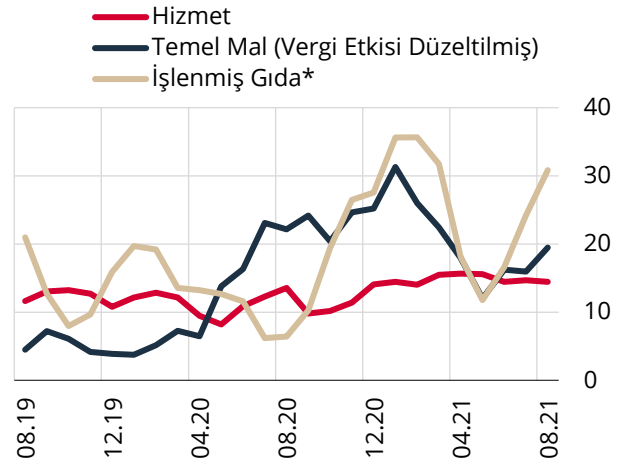

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimlerinde yüksek seviyeler korunmuş ve bir miktar artış izlenmiştir (Grafik 3). Bununla birlikte, kapanma ve açılma dönemlerinin yakın dönem enflasyon eğiliminde dalgalanmalara sebep olduğu not edilmelidir. Bu dönemde, enflasyon eğilimi işlenmiş gıda ve temel mal gruplarında artarken, hizmet grubunda yataya yakın seyretmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

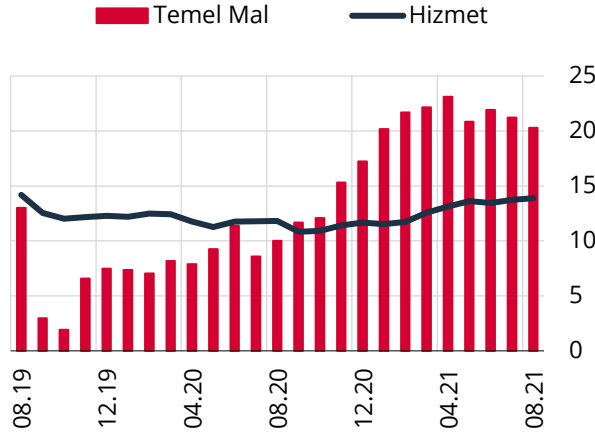

* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

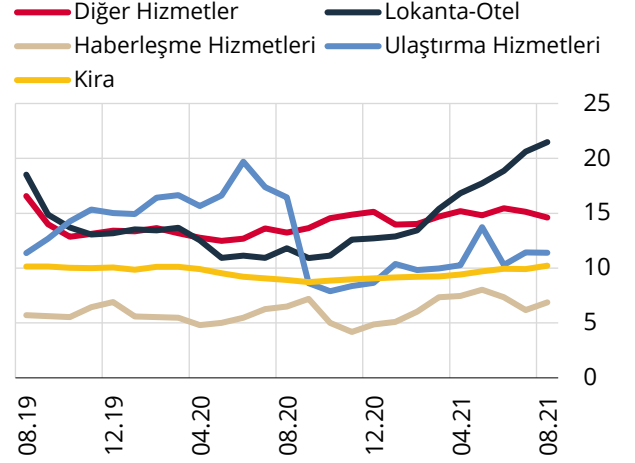
Hizmet fiyatları Ağustos ayında yüzde 1,25 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,13 puan artarak yüzde 13,88 olmuştur (Grafik 5). Yıllık enflasyon, lokanta-otel, haberleşme hizmetleri ve kirada yükselirken, ulaştırma hizmetlerinde yatay seyretmiş, diğer hizmetlerde ise gerilemiştir (Grafik 6). Lokanta-otel alt grubunda, açılımla birlikte gerçekleşen yüksek fiyat artışları Ağustos ayında da sürmüştür. Yemek hizmetleri fiyatlarındaki artışta (yüzde 2,20) gıda fiyatlarındaki olumsuz görünüm de etkili olurken,

konaklama hizmetleri fiyatlarındaki artışta (yüzde 3,31) otel ücretleri belirleyici olmaya devam etmiştir. Haberleşme hizmetlerindeki artışı ise cep telefonu görüşme ve internet ücretleri sürüklemiştir. Ağustos ayında kira aylık artışı (yüzde 1,17) bir miktar hızlanmıştır. Diğer hizmetler yıllık enflasyonundaki gerilemede ise Türk lirasında gerçekleşen daha istikrarlı seyre istinaden, döviz kuruna duyarlılığı yüksek olan bakım onarım ve sağlık hizmetlerinin etkisi hissedilmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

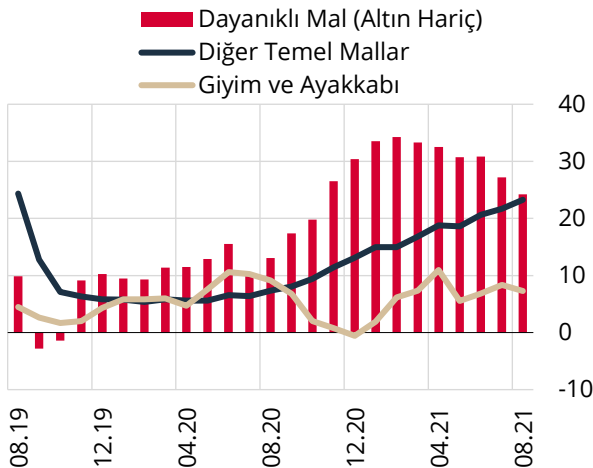

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

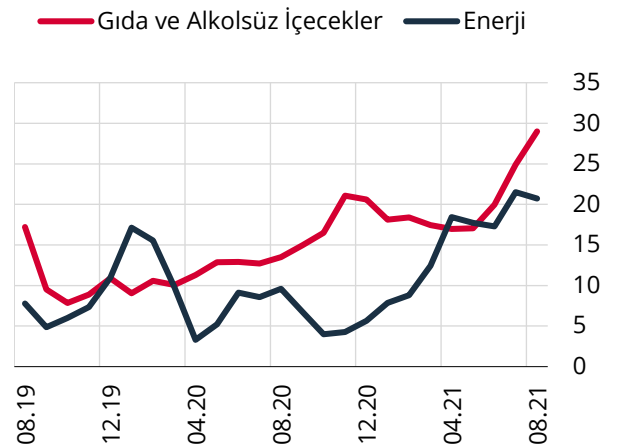

Temel mal yıllık enflasyonu Ağustos ayında 0,94 puan gerileyerek yüzde 20,28 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon dayanıklı mal ile giyim ve ayakkabı grubunda gerilerken, diğer temel mallarda artmıştır (Grafik 7). Dayanıklı tüketim malı fiyatları Ağustos ayında yüzde 1,02 oranında gerilemiş, bu gelişmede ÖTV matrahlarındaki düzenleme kaynaklı düşüş gösteren otomobil fiyatları (yüzde 2,99) belirleyici olmuştur. Diğer taraftan, bu dönemde mobilya ve beyaz eşyada aylık bazda artışlar izlenmiştir. Giyim ve ayakkabı grubunda yıllık enflasyon 1,08 puan azalarak yüzde 7,29 seviyesine gerilmiştir. Diğer temel mallar grubunda ise yıllık enflasyon konutun bakım-onarımı, ev ile ilgili temizlik malzemeleri ve kişisel bakım ürünleri öncülüğünde 1,58 puan artışla yüzde 23,27'ye ulaşmıştır. Özetle, temel mal yıllık enflasyonundaki yavaşlamada Türk lirasındaki yakın dönem görünümünün ve otomobil ÖTV matrah düzenlemesinin etkileri hissedilirken, diğer temel mallar daha olumlu bir görünümü sınırlamıştır.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

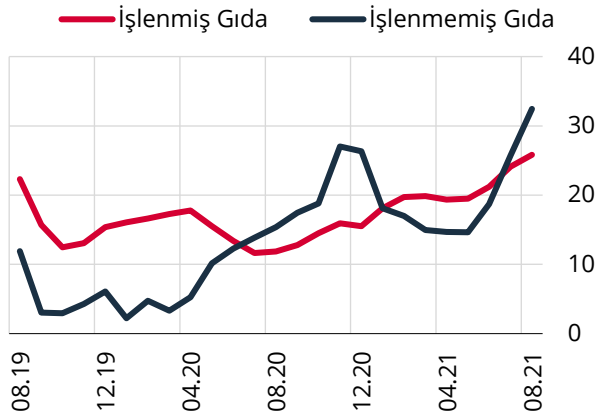

Enerji fiyatları Ağustos ayında yüzde 0,63 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde eşel mobil sisteminin enflasyon üzerindeki sınırlayıcı etkisi bir miktar gerilese de, sistem hâlihazırda önemli bir yukarı yönlü etkinin önüne geçmektedir. Ağustos ayında akaryakıt fiyatları yüzde 1,00 oranında artış göstermiş, bu gelişmede ÖTV miktarı sıfırlanan LPG fiyatları belirleyici olmuştur. LPG fiyatlarındaki artışa paralel olarak tüp

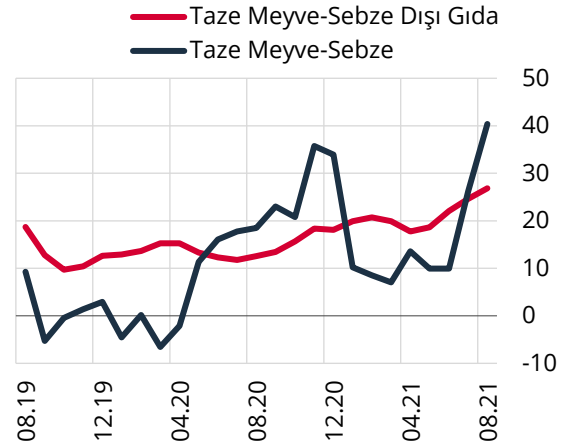
fiyatlarında da aylık 1,92 oranında yükseliş gözlenmiştir. Bu gelişmelerle yıllık enerji enflasyonu Ağustos ayında 0,79 puan gerileyerek yüzde 20,72 olmuştur.

Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Ağustos ayında yüzde 3,18 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 4,08 puan yükselerek yüzde 29,00 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede hem işlenmemiş hem de işlenmiş gıda gruplarının etkisi hissedilirken, işlenmemiş gıda grubunun katkısı oldukça belirgin olmuştur (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler taze meyve ve sebze fiyatlarında aylık bazda güçlü bir artışa işaret etmiş, grup yıllık enflasyonu yüzde 40,38'e ulaşmıştır. Bu dönemde, diğer işlenmemiş gıda grubundaki artışta süt, yumurta, kuruyemiş ve bakliyat fiyatları dikkat çekmiştir. Aylık fiyat artışı yüzde 2,19 olarak gerçekleşen işlenmiş gıda grubunda genele yayılan artışlar görülmüş; ekmek-tahıllar, peynir ve diğer süt ürünleri, kahve-çay-kakao ve konserve işlenmiş sebze fiyatları öne çıkan alt gruplar olmuştur. Bu gelişmelerle taze meyve-sebze enflasyonu keskin bir şekilde artarken, meyve-sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon yüzde 26,84 seviyesine yükselmiştir (Grafik 10). Özetle, uluslararası gıda ve tarımsal emtia fiyatlarındaki artışlar, birikimli kur etkileri ve tarımsal kuraklığa bağlı etkilerle belirli ürünlerdeki arz sıkıntılarının etkili olduğu gıda grubunda, normalleşme ile birlikte canlanan talebin de etkisiyle, son üç ayda kayda değer bir hızlanma gözlenmiştir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

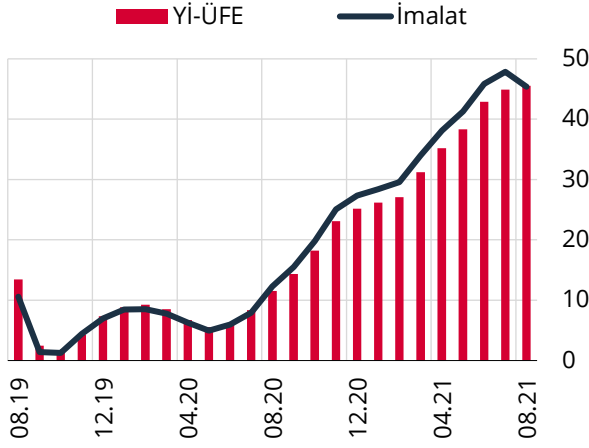
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Ağustos ayında yüzde 2,77 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 0,60 puan artarak yüzde 45,52'ye ulaşmıştır (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarındaki bu yükselişte, elektrik ve doğalgaz fiyat gelişmeleri, birikimli dış fiyat baskıları ve süregelen arz kısıtları belirleyici olmaya devam etmiştir. Öte yandan, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi bu dönemde gerilese de yüksek seviyesini korumuştur (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

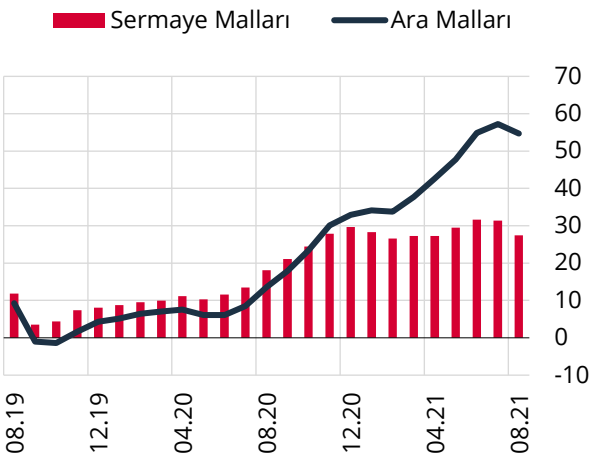

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

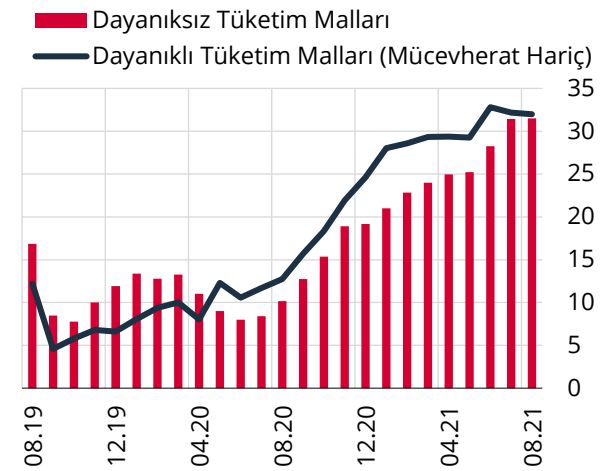

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, enerji yıllık enflasyonundaki artış ön plana çıkmıştır (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Ağustos ayında enerji grubu fiyatlarında meydana gelen kayda değer artışta (yüzde 9,77) elektrik ve gaz imalatı ile dağıtım belirleyici olmuştur. Ara malları fiyatlarındaki yüzde 2,12'lik artışta metallere bağlantılı ürünler, ağaç ve mantar ürünleri ve inşaat sektörü ile bağlantılı metalik olmayan mineral ürünlerin etkisi hissedilmiştir. Sermaye malı grubunda gözlenen fiyat artışlarında motorlu kara taşıtları ile bunların parça ve aksesuarları ve tarım ve ormancılık makineleri fiyatlarındaki yükselişler etkili olmuştur. Dayanıklı tüketim malları fiyatlarındaki artışta ise ev aletleri, mobilya ve tüketici elektroniği ürünleri öne çıkarken, dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki yükselişte meyve ve sebzeler, fırın ürünleri ve mamulleri, içecek ve süt ürünleri gibi gıda kalemleri belirleyici olmuştur. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Ağustos 2021	Ağustos 2020	Ağustos 2021	Ağustos 2020
TÜFE	1,12	0,86	19,25	11,77
1. Mallar	1,07	0,74	21,59	11,68
Enerji	0,63	1,29	20,72	9,59
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	3,18	-0,08	29,00	13,51
İşlenmemiş Gıda	4,26	-1,03	32,45	15,36
Taze Meyve-Sebze	10,08	-0,98	40,38	18,51
Diğer İşlenmemiş	1,35	-1,06	28,53	13,63
İşlenmiş Gıda	2,19	0,81	25,82	11,86
Ekmek ve Tahıllar	1,80	1,34	23,91	13,63
Diğer İşlenmiş	2,39	0,52	26,80	10,91
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	-0,40	1,11	16,57	11,19
Temel Mallar	-0,43	0,35	20,28	10,02
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	-1,02	1,35	24,21	13,07
Giyim ve Ayakkabı (*)	-3,16	-2,19	7,29	9,13
Diğer Temel Mallar	2,08	0,77	23,27	7,36
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,18	0,20	1,79	2,44
Altın	-2,44	13,72	7,38	64,50
2. Hizmetler	1,25	1,14	13,88	11,83
Kira	1,17	0,89	10,22	8,93
Lokanta ve Oteller	2,27	1,56	21,48	11,80
Ulaştırma Hizmetleri	0,38	0,40	11,41	16,44
Haberleşme Hizmetleri	1,09	0,44	6,87	6,49
Diğer Hizmetler	0,91	1,36	14,62	13,23
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,74	0,78	18,46	11,18
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,38	0,77	16,76	11,03
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,69	1,17	18,58	11,98
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,26	0,94	20,60	12,08

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ağustos 2021		Ağustos 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	1,12	19,25	0,86	11,77
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	3,18	29,00	-0,08	13,51
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	0,18	1,79	0,20	2,44
Giyim ve Ayakkabı	5,87	-3,08	7,47	-2,11	9,22
Konut	15,36	0,95	19,30	0,95	11,34
Ev Eşyası	8,64	1,38	22,91	1,21	8,90
Sağlık	3,25	0,31	17,88	0,94	14,68
Ulaştırma	15,49	-0,77	21,76	1,56	12,69
Haberleşme	4,64	0,90	4,79	0,53	6,37
Eğlence ve Kültür	3,01	1,13	12,24	1,07	6,61
Eğitim	2,28	0,58	10,75	0,46	8,50
Lokanta ve Oteller	5,91	2,27	21,48	1,56	11,80
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	1,21	12,96	5,09	26,99

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ağustos 2021		Ağustos 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	2,77	45,52	2,35	11,53
Madencilik	3,51	2,72	31,81	4,70	13,26
İmalat	87,27	1,24	45,37	2,97	12,29
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	1,51	43,44	2,86	13,21
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	1,32	37,20	2,28	12,54
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,38	19,53	48,39	-7,29	0,14
Su Temini	0,85	0,90	28,61	0,69	11,33
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		2,12	54,71	3,78	13,58
Dayanıklı Tüketim Malları		1,07	29,12	2,99	17,08
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,38	31,98	1,54	12,74
Dayanıksız Tüketim Malları		0,94	31,49	0,90	10,17
Sermaye Malı		0,45	27,48	3,52	18,09
Enerji		9,77	59,39	-1,91	-1,64

Kaynak: TÜİK.